

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 20 päivänä joulukuuta 2019

1277/2019

Laki

eläinten sekä eräiden tavaroiden tuontivalvonnasta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa annetaan täydentävät säännökset virallisesta valvonnasta ja muista virallisista toimista, jotka suoritetaan elintarvike- ja rehulainsäädännön ja eläinten terveyttä ja hyvinvointia, kasvien terveyttä ja kasvinsuojeluaineita koskevien sääntöjen soveltamisen varmistamiseksi, sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 999/2001, (EY) N:o 396/2005, (EY) N:o 1069/2009, (EY) N:o 1107/2009, (EU) N:o 1151/2012, (EU) N:o 652/2014, (EU) 2016/429 ja (EU) 2016/2031, neuvoston asetusten (EY) N:o 1/2005 ja (EY) N:o 1099/2009 ja neuvoston direktiivien 98/58/EY, 1999/74/EY, 2007/43/EY, 2008/119/EY ja 2008/120/EY muuttamisesta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 854/2004 ja (EY) N:o 882/2004, neuvoston direktiivien 89/608/ETY, 89/662/ETY, 90/425/ETY, 91/496/ETY, 96/23/EY, 96/93/EY ja 97/78/EY ja neuvoston päätöksen 92/438/ETY kumoamisesta (virallista valvontaa koskeva asetus) annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625, jäljempänä *valvonta-asetus*, soveltamisesta viralliseen valvontaan, jota suoritetaan asetuksen 1 artiklan 2 kohdan a–f ja j alakohdassa tarkoitetuissa säännöissä vahvistettujen sääntöjen noudattamisen todentamiseksi tuotaessa eläimiä ja tavaroita Euroopan unioniin.

Tässä laissa annetaan myös lemmikkieläinten muista kuin kaupallisista siirroista ja asetuksen (EY) N:o 998/2003 kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 576/2013, jäljempänä *lemmikkieläinasetus*, edellytetyt täydentävät säännökset lemmikkieläinten muiden kuin kaupallisten siirtojen virallisesta valvonnasta Euroopan unionin ulkorajalla.

Tätä lakia sovelletaan myös valvonta-asetuksen 1 artiklan 2 kohdan a–f ja j alakohdassa tarkoitettujen alojen osalta annettujen kansallisten tuontivaatimusten noudattamisen todentamiseksi suoritettavaan viralliseen valvontaan, jollei muualla laissa toisin säädetä.

Tätä lakia ei sovelleta silloin, kun eläimiä tai tavaroita tuodaan sellaisesta Euroopan unionin ulkopuolisesta maasta, jolla on Euroopan unionin lainsäädäntöön tai Euroopan unionin kanssa tehtyyn sopimukseen perustuva oikeus toimia unionin sisämarkkinoilla kyseisten eläinten ja tavaroiden osalta.

HE 56/2019
MmVM 3/2019
EV 52/2019

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 2017/625 (32017R0625); EUVL N:o L 95, 7.4.2017, s. 1–142
Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 2013/576 (32013R0576); EUVL N:o L 178, 28.6.2013, s. 1–26

2 §

Kansallisten tuontivaatimusten virallinen valvonta

Valvonta-asetusta sovelletaan asetuksen 1 artiklan 2 kohdan a–f ja j alakohdassa tarkoitettujen alojen osalta annettujen kansallisten tuontivaatimusten noudattamisen todentamiseksi suoritettavaan viralliseen valvontaan, jollei muualla laissa toisin säädetä.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *valvontaviranomaisella* Ruokavirastoa ja Tullia sekä 7 §:ssä tarkoitettuja viranomaisia;
- 2) *saapumispaikalla* Euroopan unionin ulkorajalla sijaitsevaa tullitoimipaikkaa, jonka kautta valvonta-asetuksen soveltamisalaan kuuluvat eläimet ja tavarat tuodaan Euroopan unionin alueelle;
- 3) *rajatarkastusasemalla* valvonta-asetuksen 3 artiklan 38 kohdassa määriteltyä rajatarkastusasemaa;
- 4) *muulla valvontapisteellä* valvonta-asetuksen 53 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettua valvontapistettä;
- 5) *lopullisella määräpaikalla* valvonta-asetuksen 51 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettua määräpaikkaa;
- 6) *elintarvikekontaktimateriaalilla* materiaaleja ja tarvikkeita, jotka ovat suoraan tai välillisesti kosketuksessa elintarvikkeeseen tai joiden on tarkoitettu tai joiden voidaan olettaa tulevan kosketukseen elintarvikkeen kanssa;
- 7) *jäsenvaltiolla* Euroopan unionin jäsenvaltiota sekä valtiota, joka Euroopan unionin sisämarkkinoiden toimintaa koskevaa Euroopan unionin lainsäädäntöä sovellettaessa rinnastetaan Euroopan unionin jäsenvaltioon Euroopan unionin ja kyseisen valtion välillä tehdyn sopimuksen perusteella.

2 luku

Viranomaiset ja niiden tehtävät

4 §

Maa- ja metsätalousministeriö

Maa- ja metsätalousministeriön tehtävänä on valvonta-asetuksen, lemmikkieläinasetuksen ja tämän lain täytäntöönpanon yleinen ohjaus ja seuranta.

Maa- ja metsätalousministeriö vastaa valvonta-asetuksen 59–63 artiklassa jäsenvaltiolle osoitetuista tehtävistä. Maa- ja metsätalousministeriö nimeää rajatarkastusasemat, muut valvontapisteet, lopulliset määräpaikat ja matkustajien maahantulopaikat sekä keskeyttää tai peruuttaa nimeämisen.

5 §

Ruokavirasto

Ruokavirasto suunnittelee, ohjaa ja kehittää virallista valvontaa valvonta-asetuksen, lemmikkieläinasetuksen ja tämän lain soveltamisalalla. Virasto vastaa valvonta-asetuksen 4 artiklan 2 kohdan b alakohdan tarkoittamasta koordinaatiosta ja yhteydenpidosta komission ja muiden jäsenvaltioiden kanssa.

Ruokavirasto vastaa valvonta-asetuksessa ja lemmikkieläinasetuksessa jäsenvaltiolle ja toimivaltaiselle viranomaiselle säädetyistä unioniin tulevien eläinten ja tavaroiden virallista valvontaa koskevista tehtävistä, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Ruokavirasto tekee maa- ja metsätalousministeriölle esityksen rajatarkastusasemien, muiden valvontapisteiden ja lopullisten määräpaikkojen nimeämisestä sekä nimeämisen keskeyttämisestä tai peruuttamisesta, jollei sitä ole tässä laissa säädetty Tullin tehtäväksi.

6 §

Tulli

Sen lisäksi, mitä valvonta-asetuksessa tai muualla tässä laissa säädetään Tullin tehtävistä, Tulli vastaa:

- 1) eläinten ja tavaroiden virallisesta valvonnasta saapumispaikoilla;
- 2) eläinten ja tavaroiden ohjaamisesta saapumispaikan rajatarkastusasemalle;
- 3) valvonta-asetuksen 65 artiklan 2 kohdan mukaisista tehtävistä;
- 4) toimivaltaiselle viranomaiselle osoitetuista tehtävistä, jotka koskevat valvonta-asetuksen 48 artiklan nojalla rajatarkastusasemalla suoritettavasta virallisesta valvonnasta vapautettuja eläimiä ja tavaroita lukuun ottamatta niiden tuonnin edellytyksenä olevien ennakkolupien myöntämistä;
- 5) jäsenvaltioille lemmikkieläinasetuksen 5 artiklan 3 ja 4 kohdassa sekä 34 artiklan 4 kohdassa osoitetuista tehtävistä sekä yhdessä Ruokaviraston kanssa lemmikkieläinasetuksen 37 artiklan mukaisesta tehtävästä;
- 6) muiden elintarvikkeiden kuin valvonta-asetuksen 47 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisten tavaroiden virallisesta valvonnasta;
- 7) elintarvikekontaktimateriaalien virallisesta valvonnasta; ja
- 8) kauttakuljetuksena siirrettävien valvonta-asetuksen 47 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettujen tavaroiden virallisesta valvonnasta rajatarkastusasemalla, jonka kautta tavarat viedään pois Euroopan unionin alueelta.

Tulli tekee maa- ja metsätalousministeriölle esityksen rajatarkastusasemien, muiden valvontapisteiden ja lopullisten määräpaikkojen nimeämisestä sekä nimeämisen keskeyttämisestä ja peruuttamisesta silloin, kun virallinen valvonta koskee Euroopan unioniin tuotavia muita elintarvikkeita kuin valvonta-asetuksen 47 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisia tavaroita. Tulli tekee maa- ja metsätalousministeriölle esityksen matkustajien maahantulopaikkojen nimeämisestä sekä nimeämisen keskeyttämisestä tai peruuttamisesta.

7 §

Muut viranomaiset

Kunnan elintarvikevalvontaviranomainen on toimivaltainen valvontaviranomainen yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta annetun lain (1188/2014) 68 a §:ssä tarkoitetuissa kalansaaliiden purkamispaikoissa.

Elintarvikelain (23/2006), eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain (517/2015) tai eläintautilain (441/2013) mukainen määränpäänä olevaa laitosta tai tilaa valvova viranomainen on määränpäänä olevan laitoksen toimivaltainen viranomainen sellaisten eläinten tai tavaroiden osalta, joiden kuljetuksen ja saapumisen seuraamisesta rajatarkastusasemalta Euroopan unionissa sijaitsevaan laitokseen tai tilaan säädetään valvonta-asetuksen 77 artiklan 1 kohdan b alakohdan tai 77 artiklan 2 kohdan nojalla annetussa delegoidussa asetuksessa.

8 §

Tarkemmat säännökset valvontaviranomaisten tehtävistä

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 5–7 §:ssä tarkoitettuihin valvontaviranomaisten tehtäviin.

3 luku

Virallinen valvonta

9 §

Valvontasuunnitelma

Ruokavirasto vastaa osana valvonta-asetuksessa edellytettyä monivuotista kansallista valvontasuunnitelmaa tuontivalvonnan ohjaamiseksi ja yhteensovittamiseksi laadittavan valtakunnallisen valvontasuunnitelman koordinoinnista. Ruokavirasto ja Tulli vastaavat valvontasuunnitelman laatimisesta niille laissa osoitettujen tehtävien osalta.

10 §

Tarkastus- ja tiedonsaantioikeus

Tarkastusta ja näytteenottoa koskevasta virallisesta valvonnasta ja muista virallisista toimista säädetään valvonta-asetuksen 9–15 artiklassa ja lemmikkieläinasetuksen 34 artiklassa.

Pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa tarkastuksen ja näytteenoton saa suorittaa vain toimivaltainen valvontaviranomainen tai tämän lain nojalla virka-apua antava viranomainen. Tarkastuksen ja näytteenoton saa suorittaa vain, jos se on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi. Ellei kyse ole Suomen tullialueelle tai siihen kuuluvan erityisen veroalueen alueelle saapumisen välittömässä yhteydessä tehtävästä kulkuneuvoon kohdistuvasta tarkastuksesta, tarkastuksen pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa saa tehdä vain, jos on aihetta epäillä, että valvonta-asetuksessa, lemmikkieläinasetuksessa tai tässä laissa tarkoitettuja tuontia koskevia vaatimuksia on rikottu tai rikotaan laissa rangaistavaksi säädetystä teosta, josta voi seurata vankeusrangaistus.

Toimivaltaisella valvontaviranomaisella on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä 1 momentissa tarkoitettun virallisen valvonnan suorittamiseksi välttämättömät tiedot maksutta valtion ja kunnan viranomaisilta sekä valvonta-asetuksessa ja lemmikkieläinasetuksessa tarkoitetuilta toimijoilta sekä muilta, joita tässä laissa tai Euroopan unionin lainsäädännössä säädettyt velvoitteet koskevat.

Ruokavirastolla ja Tullilla on lisäksi salassapitosäännösten estämättä oikeus saada maksutta välttämättömät tiedot sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 46 §:ssä tarkoitettusta rekisteristä tämän lain 15 §:n mukaisen tuontivalvonnan seuraamusmaksun määräämistä varten.

11 §

Viranomaisnäytteiden tutkiminen

Viranomaisvalvontaa varten otetut näytteet on käsiteltävä ja tutkittava Ruokavirastossa, Tullilaboratoriossa tai Ruokaviraston taikka Tullin nimeämässä virallisessa laboratoriossa.

1277/2019

12 §

Virka-apu

Poliisin velvollisuudesta antaa virka-apua säädetään poliisilain (872/2011) 9 luvun 1 §:ssä. Tullin virka-avusta säädetään tullilain (304/2016) 100 §:ssä, Rajavartiolaitoksen virka-avusta rajavartiolaitoslain (578/2005) 77 §:ssä ja pelastusviranomaisen virka-avusta pelastuslain (379/2011) 50 §:ssä.

Ruokavirasto voi antaa Tullille virka-apua erityisissä viralliseen valvontaan liittyvissä tehtävissä.

Kunnaneläinlääkäri antaa Tullille tarvittaessa virka-apua lemmikkieläinten viralliseen valvontaan liittyvissä tehtävissä.

Jos on aihetta epäillä, että valvonta-asetuksessa tarkoitettu eläin tai tavara on tuotu maahan ilman että tuonnille asetettuja vaatimuksia on noudatettu, kunnaneläinlääkäri antaa tarvittaessa virka-apua Ruokavirastolle ja Tullille suorittamalla eläinten tai tavaroiden tarkastuksen, avustamalla tarkastuksen suorittamisessa tai suorittamalla eläimiin tai tavaroihin kohdistettavien toimenpiteiden täytäntöönpanoon liittyviä tehtäviä.

13 §

Salassa pidettävien tietojen luovuttaminen toiselle viranomaiselle

Ruokavirasto saa salassapitosäännösten estämättä luovuttaa asiakirjasta ja henkilörekisteristään tiedot, jotka ovat välttämättömiä:

- 1) syyttäjä-, poliisi- ja tulliviranomaisille rikoksen selvittämiseksi;
- 2) aluehallintovirastolle, Rajavartiolaitokselle, kunnaneläinlääkärille, kunnan elintarvikevalvontaviranomaiselle ja Verohallinnolle niiden laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi;
- 3) ulkomaisille toimielimille ja tarkastajille, jos Euroopan unionin lainsäädännössä tai muussa Suomea sitovassa kansainvälisessä velvoitteessa niin edellytetään.

4 luku

Pakkokeinot ja seuraamukset

14 §

Määräykset, kiellot ja muut hallinnolliset toimenpiteet

Jos eläin tai tavara taikka niiden tuonti ei täytä tai epäillään, että se ei täytä tuonnille asetettuja vaatimuksia, toimivaltaisen valvontaviranomaisen on ryhdyttävä valvonta-asetuksessa, lemmikkieläinasetuksessa tai tässä laissa säädettyihin toimenpiteisiin.

Eläimen tai tavaran asettamisesta eristykseen tai karanteeniin säädetään valvonta-asetuksen 65–67 artiklassa ja lemmikkieläinasetuksen 35 artiklassa. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eläinten eristykselle ja karanteenille asetettavista vaatimuksista.

15 §

Tuontivalvonnan seuraamusmaksu

Ruokavirasto tai Tulli voivat määrätä eläinten tai tavaroiden lähetyksen tuonnista vastaavan toimijan maksamaan vähintään 300 euron ja enintään 5 000 euron tuontivalvonnan seuraamusmaksun, jos toimija:

1) laiminlyö valvonta-asetuksen 56 artiklan 4 kohdan tai lemmikkieläinasetuksen 34 artiklan 2 kohdan mukaisen velvollisuutensa esittää eläin tai tavara viralliseen valvontaan;

2) esittää eläimen tai tavaran 1 kohdassa tarkoitettuun viralliseen valvontaan väärin perustein;

3) esittää väärennetyn tuontiasiakirjan tai tuontivaatimukseen liittyvän tutkimustuloksen;

4) tuo tai yrittää tuoda maahan eläimen tai tavaran vastoin valvonta-asetuksen 1 artiklan 2 kohdassa mainittuja aloja koskevien Euroopan unionin tai jäsenvaltioissa unionin lainsäädännön soveltamiseksi vahvistettuja sääntöjä, lemmikkieläinasetuksen II tai III luvussa säädettyjä edellytyksiä tai lainsäädännössä asetettuja kansallisia tuontivaatimuksia;

5) kuljettaa tai kuljetuttaa muita eläimiä kuin lemmikkieläimiä eläinten suojelusta kuljetuksen ja siihen liittyvien toimenpiteiden aikana sekä direktiivien 64/432/ETY ja 93/119/EY ja asetuksen (EY) N:o 1255/97 muuttamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2005 3 artiklan vastaisesti siten, että niille voi aiheutua vammoja tai turhaa kärsimystä tai ilman 3 artiklassa mainittuja edellytyksiä;

6) laiminlyö muutoin velvollisuutensa selvittää etukäteen 4 kohdassa tarkoitettujen tuontivaatimukset.

Seuraamusmaksun suuruutta arvioitaessa on otettava huomioon menettelyn laatu, vahingollisuus ja toistuvuus. Maksu voidaan jättää määräämättä tai määrätä maksettavaksi vähimmäismäärää pienempänä, jos tekoa voidaan pitää vähäisenä ja maksun määräämättä jättäminen tai määrääminen vähimmäismäärää pienempänä on kohtuullista laiminlyönnin laatu, toistuvuus, suunnitelmallisuus ja muut olosuhteet huomioon ottaen. Seuraamusmaksu määrätään maksettavaksi valtiolle.

Seuraamusmaksua ei saa määrätä luonnolliselle henkilölle, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa tai jolle on samasta teosta annettu lainvoimainen tuomio. Jos seuraamusmaksu on määrätty luonnolliselle henkilölle, samasta teosta ei saa tuomita tuomioistuimessa rangaistusta.

Seuraamusmaksua ei saa määrätä, jos teosta on kulunut yli kuusi kuukautta. Seuraamusmaksu vanhene viiden vuoden kuluttua seuraamusmaksua koskevan lainvoimaisen ratkaisun antamispäivästä. Seuraamusmaksun täytäntöönpanosta säädetään sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa.

16 §

Uhkasakko tai teettäminen

Valvontaviranomainen voi tehostaa Euroopan unionin lainsäädännön nojalla annettua määräystä tai kieltoa uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetyt toimenpiteet teetetään laiminlyöjän kustannuksella.

Uhkasakosta ja teettämisuudesta säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

17 §

Rangaistussäännökset

Rangaistus säännöstelyrikoksesta säädetään rikoslain (39/1889) 46 luvun 1 §:n 1 momentin 7 kohdassa ja salakuljetuksesta rikoslain 46 luvun 4 §:ssä.

Erinäiset säännökset

18 §

Rikkomuksista ilmoittajan henkilöllisyyden suojaaminen

Jos ilmoituksen toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle sen valvontaan kuuluvien säännösten todellisesta tai epäilystä rikkomisesta on tehnyt luonnollinen henkilö, hänen henkilöllisyytensä on pidettävä salassa, jos henkilöllisyyden paljastamisesta voidaan olosuhteiden perusteella arvioida aiheutuvan haittaa hänelle.

19 §

Valtion viranomaisen suoritteista perittävät maksut

Valtion viranomaisen Euroopan unionin lainsäädännön tai tämän lain nojalla suorittamasta virallisesta valvonnasta peritään maksuja valvonta-asetuksessa ja valtion maksuperustelaissa (150/1992) säädettyjen perusteiden mukaan.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan Ruokaviraston osalta ja valtiovarainministeriön asetuksella Tullin osalta antaa tarkempia säännöksiä valvonta-asetuksen 79–82 artiklan mukaisista kansallisista järjestelyistä ja maksujen suuruuden määrittämisestä.

20 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään vuoden 2019 loppuun hallintolainkäyttölaissa (586/1996). Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta kuitenkin vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Vuoden 2020 alusta muutoksenhausta säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

Muussa kuin tuontivalvonnan seuraamusmaksua koskevassa päätöksessä voidaan määrätä, että päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää. Valitukset eläimiä koskevista päätöksistä on käsiteltävä kiireellisenä.

Muutoksenhausta Tullin päätökseen säädetään tullilaisissa. Muutoksenhausta Tullin 6 §:n 1 momentin 6 ja 7 kohdan mukaisessa valvonnassa tehtyyn päätökseen, joka tehdään valvonta-asetuksen 66 artiklan tai 138 artiklan 2 kohdan d alakohdan nojalla, sovelletaan kuitenkin vuoden 2019 loppuun hallintolainkäyttölakia ja vuoden 2020 alusta oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia.

Muutoksenhausta valtion viranomaisen määräämään maksuun säädetään valtion maksuperustelaissa.

21 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 20 päivänä joulukuuta 2019.

Tällä lailla kumotaan eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta annettu laki (1192/1996), jäljempänä *kumottu laki*. Kumotun lain 5 § jää kuitenkin voimaan 20 päivään huhtikuuta 2021.

Seuraavat kumotun lain nojalla annetut säädökset jäävät edelleen voimaan:

1) Euroopan unionin ulkopuolisista maista tuotavasta siipikarjasta ja muista linnuista sekä niiden siitosmunista annettu maa- ja metsätalousministeriön asetus (867/2008);

- 2) Euroopan unionin ulkopuolisista maista tuotavista eräistä elävistä eläimistä sekä niiden alkioista ja sukusoluista annettu maa- ja metsätalousministeriön asetus (866/2008);
- 3) Euroopan unionin ulkopuolisista maista tuotavista eräistä eläintautien leviämisen vaaraa aiheuttavista mikrobeista, loisista sekä tavaroista annettu maa- ja metsätalousministeriön asetus (776/2019);
- 4) rajatarkastusasemalla suoritettavan virallisen valvonnan kohteena olevista elintarvikesekeoituksista annettu maa- ja metsätalousministeriön asetus (1044/2019).

Helsingissä 19 päivänä joulukuuta 2019

Tasavallan Presidentti

Sauli Niinistö

Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä